

Kulturnämnden

Förslag att ta bort avgiften för hyra av vuxenfilm på biblioteken

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden beslutar att ta bort avgiften för lån av filmer och Tv-spel på biblioteken.
2. Kulturnämnden beslutar att avgiften för lån av filmer och Tv-spel tas bort från och med den 1 januari 2017.

Sammanfattning

Ett avtal mellan Svenska kommunförbundet och Sveriges videodistributörers förening i början av 1990-talet (cirkulär 1990:111) möjliggjorde att biblioteken i Sverige kunde köpa in spelfilmer för att låna/hyra ut dessa. På den dåvarande kulturnämndens begäran började det köpas in filmer till biblioteken i Nacka. Kulturnämnden bestämde avgiften för lån av spelfilm till 20 kronor medan faktafilm och barnfilm var gratis. Anledningen till en avgift på 20 kronor var för att biblioteken skulle förhålla sig konkurrensneutrala till de privata videouthyrarna samt för att få in pengar för att finansiera nya filmer. Idag finns det ingen konkurrenssituation till de privata videouthyrarna utan filmer tillgängliggörs på andra sätt, till exempel genom nedladdning och streaming. Bibliotekens utbud av filmer kan därmed mer ses som ett komplement än som en konkurrerande verksamhet till de privata distributörerna. Avgifter på medier hindrar användarnas fria tillgång till bibliotekens medieresurs. Om avgifterna försvinner kommer troligtvis utlånen öka och detta kommer kompensera för bibliotekens intäktsbortfall.

Ärendet

Ärendet initierades genom förslag från Dieselverkstaden, Saltsjöbaden och Älta bibliotek om att bort avgiften för hyra av filmer för vuxna. se bilaga 1.

Bakgrund

Ett avtal mellan Svenska kommunförbundet och Sveriges videodistributörers förening (cirkulär 1990:111) möjliggjorde att biblioteken i Sverige kunde köpa in spelfilmer för att låna/hyra ut dessa. På den dåvarande kulturnämndens begäran började det köpas in filmer till biblioteken i Nacka. Forumbiblioteket var först med utlån av VHS 1989, därefter följde Orminge bibliotek och senare övriga bibliotek. Kulturnämnden bestämde avgiften för lån av spelfilm till 20 kronor medan faktafilm och barnfilm var gratis. Lånetiden för spelfilm och barnfilm var 3 dagar medan faktafilm hade en lånetid på 14 dagar. Skälet till att avgiften var att biblioteken skulle förhålla sig konkurrensneutrala till de privata videouthyrarna samt för att få in pengar för att finansiera nya filmer. På den tiden var avgifter det enda sättet för biblioteken att få extra intäkter till verksamheten vid sidan av anslag från kulturnämnden. År 2012 tillkom det en avgift på 20 kronor för Tv-spel vuxna.

Statistik tabell I

Video lån vuxenmedia 2015

Bibliotek	Antal lån	Intäkt
Diesel	2854	57080
Fisksätra	630	12600
Nacka Forum	2720	54400
Orminge	1346	26920
Saltsjöbaden	941	18820
Älta	1305	26100
Summa	9796	195920

Dieselbiblioteken	5100	102000
Kommunala biblioteken	4696	93920

Allmänt

En av de centrala bestämmelserna i bibliotekslagen är den om avgiftsfrihet. I lagen sägs att allmänheten vid folkbiblioteken avgiftsfritt ska få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur oavsett publiceringsform, det vill säga oavsett om den tillhandahålls i fysisk form eller digitalt som till exempel en e-bok. Skälet till att avgifter inte får förekomma är att de hindrar användarnas fria tillgång till bibliotekens resurser. Ordet litteratur i bestämmelsen innefattar både skön- och facklitteratur och avser alla olika tekniska format. Däremot får avgifter tas ut för till exempel film, musik och dataspel. Nacka kommuns biblioteksstrategi betonar vikten av att kunna låna medier kostnadsfritt. De enda medier på Nackas bibliotek som har en avgift på utlån är filmer och Tv-spel för vuxna. Alla medietyper på biblioteken oavsett publiceringsform är likvärdiga och det är användaren som styr vilken medietyp som ska användas. Avgifter på medier hindrar användarnas fria tillgång till bibliotekens medieresurs.

De kommunalt drivna biblioteken ser gärna att avgiften behålls då denna är en intäkt för

införskaffandet av nya filmer. Om avgifterna försvinner kommer dock utlånen troligtvis att öka och detta kommer kompensera för bibliotekens intäktsbortfall. Idag finns inte konkurrenssituationen till de privata videouthyrarna utan filmer tillgängliggörs på andra sätt t.ex. genom nedladdning och streaming. Bibliotekens utbud av filmer kan därmed ses mer som ett komplement än som en konkurrerande verksamhet till privata distributörerna.

Ekonomiska konsekvenser

Det är troligt att utlåning av DVD-filmer kommer att öka, vilket innebär en ökad kostnad för kulturnämnden på 200 000 kronor.

Konsekvenser för barn

Förslaget innebär att ett bredare utbud av media görs tillgängligt för ungdomar och unga vuxna från 16 år. Vägen till att öka läskunnighet och lusten att läsa går via olika former av media. Ett sätt att nå unga är att använda filmer och bilder. Det är kombination av de två formerna, film och böcker, som tillsammans utgör en viktig förutsättning för att ge dagens unga ett eget språk. Forskning visar att arbete med rörlig bild kan påverka ungas läsutveckling positivt. I Storbritannien till exempel, är British Film Institute involverad i ett projekt som bland annat går ut på koppla ihop mediepedagogik och litteraturpedagogik. Och i en rapport som de kallar Moving Literacy On så visar två forskare hur unga har visat påtagligt ökad läsförståelse genom att arbeta med film och rörlig bild.

Bilaga

1. Förslag från Dieselbiblioteken ta bort avgift för lån av DVD-filmer

Nadia Izzat
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Lars Nilsson
Sakkunnig bibliotek kultur
Kultur- och fritidsenheten